

MEL

vet  
nem is lenne.  
90 adja meg a fej-  
tudakozó.  
— ismét egyenlő  
Egyik sem a Ser-  
Hizlító Vállalat.  
vagyunk, ha vala-  
s megtudjuk, hogy  
37-70 vagy 32-18.  
ut az ember, végkép  
és pokolba ki-  
ki kitalálta a tele-  
dig nem tehet róla).  
ha fulladó telefo-  
lassan megizmo-  
dolat — a telefon  
mit és „csak” akkor  
ember, ha biztosat  
hogy a 08 biztos  
nem lenne semmi  
fonnak.  
előtérbe kerül a  
an lehetne ezen se-  
szíteni végre az ége-  
gus új telefonköny-  
szerző öt nem ne-  
a miniszterium-  
volna az új telefo-  
tá-ere gondolni, s  
adóni, hanem el is  
vidéki városok —  
brecen — várják az  
ő névsort. Nemes-  
zet mindanyunkat,  
nak megtakarítani,  
nk dobní az éron-  
ok hosszúságot oko-  
telefonkönyvet. az  
gy telefonunk ne  
disze” legyen, ha-  
k — munkánk köz-  
z illetékesek is ezt?  
észítsék el végre a  
telefonkönyvet.  
k...

Pongor Jolán.

DOLGOZÓK

kpárosok?

ell kitérni — jobbra  
ugrálva. Azt hiszem  
tezem, hogy enged-  
tan nemcsak én, ha-  
nyekben lakó anyák is  
el óvodába, vagy is-  
mi magunk sem va-  
ában azzal, hogy hol  
jelenleg a Budai  
án?

Imre Imréne

Budai Ézsaiás utca.

enne, ha erre felfi-  
ndórség és intézke-  
Debrecenben s a me-  
helyén ezen a téren  
szó rendellenesség  
zúnjék.

A szerk.

dolgozó parasztok!

olonyosan két sorthizla.  
kapcsolásban megbeszélést  
n delelőt, 9—12 óráig 03

FENYŐ háló előadó Ker  
ca 26.  
STREPTOMYCIN eladó.  
100 utca 56. I. ajtó.  
350 BMW kardána mo-  
k kitűnő állapotban eladó.  
Béla u. 29.  
ALIG használt fehér mély  
ermekocsi eladó. —  
tthányi u 17—19. III 5.  
O samottozóú pír-  
mancú Meteor vaskályha  
406. Atilla tér 7.  
KERESÉK mezőtele  
0 kóbenkita BMW vagy  
indapp olalkos motor-  
reklárt. Szabó Gyula BL  
rnagybajom, Maszóraj

NÉMET nyelvtanítás.  
ezdőknek haladókna.  
oportosan is. Legmaga-  
bb fokon. Kézíróiskola  
nár Dózsa utca 10  
DESZKÁK, fiók-  
ok, konyhabútor, hibás  
szálláshely, festék, ágy  
ádó, Andrassy út 97.  
PERZSABUNDA kifo-  
festalan majdnem új eladó.  
fegy szücs-mesteré, 84g.  
ári Endre u. 7.

Világ proletárjai egyesüljete!

# NÉPLAP

AZ MDP HAJDÚ-BIHARMEGYEI PÁRTBIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

X. EVFOLYAM, 247. SZAM

ARA: 50 FILLER

SZERDA, 1953 OKTOBER 21.

## Készüljenek fel a kultúra munkásai a téli szabadidő felhasználására

Falun messze visszanyúló hagyományai élnek a hosszú téli este-  
ken végzett kollektív munka és  
szabadidő szórakozással való kitöl-  
tésének. Legszébb népi játcaink,  
népdalaink a „fonó”-val, a „kuko-  
rcafosztó”-val vannak összefüggés-  
ben. Vidékenként más-más formát  
őlt ez a játékkal összekötött munka  
vagy szabadidő felhasználás.  
Megyénkben az említett két for-  
mán kívül még él a „tanyázás”.  
Pl. a Tiszamentén a „ricsajozás”, a  
lakodalmat megelőző csigacsiná-  
lás stb. Felszabadulás óta megho-  
sodott az új falusi életnek meg-  
felelően a „gyapotgubózás”, a „do-  
hányásítás”.

A kultúra munkásainak már most  
fel kell készülni arra, hogy az  
őszi munka elvégzése után falusi  
dolgozók szabad, művelődési,  
szórakozásra, tanulásra szánt órái  
megszaporodnak. Ezeket a meg-  
szaporodott órákat, hosszú téli es-  
tét meg kell tölteni tartalommal,  
nemes szórakozással, azaz élettel.  
Az itt szerzett tapasztalatok, ta-  
nult ismeretek megtérülnek a kö-  
vetkező gazdasági év jól végzett  
munkájában. Ha az elmúlt év mun-  
káját tekintjük, meg kell állapítani,  
hogy a feladatok végrehajtásában  
sok hibát követünk el. Nem vet-  
tük figyelembe a dolgozók igényeit,  
munkákból hiányzott az éő, ele-  
ven ember meglátása és megér-  
tése. Kis-útúzással azt mondhat-  
nánk, inkább a jelentési úrlapnak  
dolgozunk, hajszoltuk a keretszá-  
mok teljesítését és nem az ele-  
ven embert, a dolgozók érdeklődé-  
sét vetjük figyelembe.

Kultúrthón mozgalmunk fejlődé-  
sében is alapvető hibát követ-  
tünk el. Tanácsaink végrehajtó bi-  
zottságai a népművelési munkát  
legtöbb esetben nem tekintették fon-  
tos feladatnak, nem is foglalko-  
ztak megfelelő kultúrpolitikai kérdé-  
sekkel, csak a legkritikább esetben  
fordult elő, hogy népművelési fel-  
adatban elkövetett mulasztás miatt  
valakik felelősségre vontak volna.

A művészeti csoportok munkája  
alkalmasszerű, szürke, igen sok  
esetben merev és rá akarja erőszá-  
kolni a dolgozókra az olyan ren-  
dezvényeket, melyek nem megte-  
lelőek dolgozóink igényeinek.  
Az oktatás, ismeretterjesztő mun-  
kánk területén a feladatot, hogy  
emeljük előadásaink színvonalát,  
megvalósítani a tavalyi tapasztala-  
tok alapján az előadókat. Tapasztal-  
tásokat szerezni arra vonatkozóan,  
hogy mi az, amiből szívesen halla-  
nának előadást dolgozóink. Szélesí-  
teni kell az előadások hatását úgy,  
hogy jó szervezési munkával az  
egy előadásra eső hallgatók szá-  
mát meg kell többszörözni.

Tervezni kell a tájégség nő-  
vényvilágának ismeretében, a szük-  
séges agrotechnikai feladatokra. —  
Ismeretterjesztő munkánk járuljon  
hozzá a dolgozók világnézeti neve-  
léséhez.

Könyvtáraink munkájában fel-  
 kell számolni az eddigi hiányossá-  
gokat. Legyen könyvtáraink jel-  
szavára: „Könyvet minden dolgozó  
kezébe”, ennek érdekében javasol-  
juk: a megyei könyvtár hívjon ös-  
ze megyei könyvtáros konferen-  
ciát, itt vitassák meg az elmúlt év  
tapasztalatai alapján azokat a mód-  
szereket, melyek segítségével fo-  
kozni lehet az olvasók számát és  
az olvasott művek megismerését,  
illetve megvitátását.

Pedagógusaink segítségét a falusi  
népkönyvtárak munkáját, terjesz-  
tőket a dolgozók közt a könyvet, a  
tudás forrását.

Könyvtáraink hívjanak össze  
könyvankételeket, szervezzenek cso-  
portos olvasást, rendezzenek könyv-  
ismertetést és könyvkiállításokat,  
hívják segítségül az írószövetség  
debreceni csoportját.

A kultúrthónok életében az  
elmúlt évben a fejlődés üteme erő-  
sen meglassult. Ennek az az oka,  
hogy a megyei szervek az irányító  
munkában alapvető hibát követtek  
el. A megyei tanács népművelési  
osztálya sokat és eredményesen  
dolgozott azért, hogy jó, színvona-  
las, szemléltető anyag legyen kul-  
túrthónainkban, rengeteg ötlet,  
újítás jött létre ennek érdekében.  
Emellett azonban nem maradt ere-  
je és ideje arra, hogy a szépen fel-  
épített, feldíszített kultúrthóno-  
kat megtöltse élettel. Szakköraink  
egyrésze fejlődésében megállt vagy  
egyszerűen széthullt. Kultúrthón  
igazgatóink politikai, szakmai is-  
meretci nem elég széleskörűek. Ez  
az oka annak, hogy kultúrthóno-  
naink valamiféle hivatalos tanuló  
házzá váltak, ahová főleg azok jár-  
nak, különösen falun, akik tudato-  
san képezik magukat.

Az most a feladat, hogy meg-  
szüntessük kultúrthónainkban ezt  
a többé-kevésbbé jellegzetes hibát  
és valóban a dolgozók második  
otthonává tegyük.

Szervezzük újjá szakkörainket,  
vigyük közelebb termelőszövetke-  
zeinkhez. El kell érniünk, hogy min-  
den tsz községünkben legyen egy  
mezőgazdasági szakkör, ezek veze-  
lésében kerjén tanácsot a mező-  
gazdasági akadémiától.

Rendezzünk minél több nívós,  
szórakoztató műsort. Kultúrthóno-  
naink vezetői vegyék át tananyag-  
ként a „Viborgi kultúrház”-ról írt  
brossurát.

Pártszervezeteink vonják be a  
kulturbrigádok legfejlettebb tagjait  
a népnevelő hálózatba úgy, hogy  
azok maradjanak meg továbbra is  
a kulturbrigádban és mint azok  
politikái felelősei dolgozzanak to-  
vább.

Rendezzék meg járásokként a  
kultúresportok politikai felelősei-  
net konferenciáját, ezen kell meg-  
szabni a kulturbrigádok fő felada-  
tát és a művészeti tömegmozgalmat  
előtt álló tennivalókat. Legsürgő-  
sebb szervezeti feladat: minden  
önálló tsz-ben, III. típusú termelő-  
szövetkezeti csoportban, minden  
gépállomáson kijelölni a kultúrfe-  
léltés. A téli kulturnersenyreke fel-  
készíteni, ahol nincs, megszervezni  
a színjátzó csoportokat, bábjátzó  
csoportokat.

Képzőművészeti csoportjaink,  
rajz szakköraink készüljenek fel a  
megyei rajzóli konferenciára.

Járásokként meg kell rendezni  
a vidéki művészeti napokat, első-  
sorban a tsz községekben. A mű-  
vészi csoportokban dolgozó kul-  
turmunkások legyenek bátor har-  
cosai dolgozó népünk nagy har-  
cának. A maguk művészetének sa-  
játos eszközeivel neveljék dolgozó  
népünket, szálljanak szembe a  
hiányosságokkal, az osztályellen-  
ség mesterkedéseivel.

A jól, sokoldalúan felkészült  
kultúresport segítők, munkatársai  
pártunk politikai nevelő munkájá-  
nak.

Már most készüljenek fel a kul-  
túra munkásai az előttünk álló fel-  
adatok megoldására, mert csak az  
a kulturmunka lehet eredményes,  
melyet szervezettelileg jól előkészí-  
tünk, meghatározott feladat érdeké-  
ben tudatosan irányítunk.

Koczka László.

## A polgári gépállomás halad a megyei verseny élén

Az őszi talajmunka idejében  
való, jó elvégzésének érdekében  
két élenjáró gépállomásunk,  
mint ismeretes, párosversenyre  
lépett egymással. A polgáriak  
versenyre hívták az egyéki gép-  
állomás dolgozóit: megfogadták,  
hogy az őszi munkákban ők  
lesznek az elsők a megyében.

Ez a fogadás nem maradt pap-  
píron, kemény munkával har-  
colnak azért, hogy országos hir-  
nevű versenytársukat megelőz-  
zék. A legutóbbi értékelés azt  
mutatja, hogy a polgári gépál-  
lomás 86,1 százalékra teljesítet-  
te őszi talajmunka tervét, az  
egyéki gépállomás 85,5 száza-

lékra, Tehát Egyek a második  
helyen áll. Harmadik a bagota-  
pusztai gépállomás 82, negyedik  
a püspökladányi 68,9, ötödik a  
dereskei 61,5 százalékos telje-  
sítéssel.

Nagyon figyelemreméltó a  
püspökladányi gépállomás mun-  
kája, mert a 17-ik helyről küz-  
dött fel magát a megyei gép-  
állomások versenyében a negye-  
dik helyre.

Sólyom Imre, a sárrétudvari  
gépállomás kiváló traktorosa  
napról-napra emeli teljesítme-  
nyét. Őszi terve 219 normálhold,  
de már túlhaladta a 270 nor-  
málholdat is.

### Berettyóújfalun csúfosan lemaradt az ősizibúza vetésével

A búza vetését gyorsítanunk  
kell. Azt a célt tűztük magunk  
elő, hogy Hajdú-Biharban ok-  
tóber 25-re földbe kerül a bú-  
zavetemény. Ennek a határidő-  
nek a betartásáért Berettyóúj-  
faluban nem jól harcolnak. A  
mezőgazdasági osztályvezető  
létkelnek, legalább is a köz-  
ség 5 százalékos vetési eredmé-  
nye nem az ő szorgos munkáját  
hirdeti.

### Bedő községben egyetlen hátralékos sincs

A biharkeresztesi járás be-  
gyűjtésben legjobb községe  
Bedő. Begyűjtési tervét napra-  
forgóbból, burgonyából már tel-  
jesítette és kukoricából is tel-  
jesítette a községben és a község-  
ben egyetlen hátralékos sincs.  
Nem ilyen jó a munka Mező-  
peterd községben, de Artánd  
községben sem. Mezőpeterden  
csoportokban végzik a jó felvi-

lőség 5 százalékos vetési eredmé-  
nye nem az ő szorgos munkáját  
hirdeti.

Szentpéterszeg is kullog az  
őszi vetéssel, mert eredménye  
csak 8 százalékos. Nagyfőta  
élenjár az ősizibúza vetésében,  
megaladta a 93 százalékot.

lágosító munkát a begyűjtési terv  
teljesítéséért. A jó szervező és  
felvilágosító munka eredménye,  
hogy a begyűjtési tervteljesí-  
tésben élenjárnak és a község-  
ben egyetlen hátralékos sincs.  
Nem ilyen jó a munka Mező-  
peterd községben, de Artánd  
községben sem. Mezőpeterden  
csoportokban végzik a jó felvi-

## FELFELÉ ÍVELŐ ÚTON

A hájtómeggel megrakott ku-  
lákok na meg a munkakerülő-  
k. Tetélenen azt hangostatták az  
előbbi időben, hogy megbukott a  
szövetkezeli mozgalom, fel-  
fogtak osztani a csoportok nem  
érdemes így dolgozni, sokkal  
jobb egyénileg. Erveiket alá is  
támasztották nevekkel, persze  
olyanokkal, akik egész  
szívesebben süttették a hasukat  
a nappal, minthogy dolgoztak  
volna. Az olyan termelőszövet-  
kezeti tagoknak azonban elfelej-  
tették a nevet megemlíteni, mint  
Simon József és fia, akik több  
mint 50 mázsa gabonát vittek  
haza és kukoricából is több,  
mint félvegonnát kapnak. Bőr  
Ferencnek is elfelejtették meg-  
említeni a nevet, aki egész év-  
ben szorgalmas munkáját  
mintegy 600 munkagyságot tel-  
jesített s rá több mint 20 mázsa  
buzát kapott. Eggyzóval széles  
agítációt folytattak ezek a kétes  
elemek a szövetkezeli gazdálko-  
dás ellen s bizony jópáran se-  
ls ültek szavuknak, de csak egy  
darabig. Aztán jött a cáfolat:  
Varga Péteré, Szilágyi Józsefé,  
Kóti Mihályé, meg még vagy 10  
réti részben lakó dolgozó. —  
Akkor a tanácselnöknek. Aponyi  
Lajos elvtársnak bejelentették,  
hogy csoportot szeretnének ala-  
kítani.

— Ugy gondoltuk, na meg  
láttuk is, hogy jobb lesz, ha  
nagyüzemi módon gazdálko-  
dunk mi is. Szeretnénk, ha a  
tanácselnök elvtárs felvilágosi-  
tana bennünket, hogyan lehet-  
ne ott azon a részen, ahol ta-  
nunk, egy szövetkezetet alaki-  
tani.  
Ezt a tanácselnök elvtárs szé-  
pen el is mondta, sőt még a  
többi csoportok eredményeit is  
ismertette, az atapszabályt és  
mindent, ami érdekelt a szö-  
vetkezetet alakítani akaró dol-  
gozó parasztokat. Párszor az-  
tán megismétlődött még ez a  
beszélgetés, hiszen igen sok kar-  
dost akartak tisztázni, mitől  
az új útra lépének.

Pénteken aztán megszületett a  
végső elhatározás. Összejöttek a  
réti részben dolgozó parasztok s  
a helyi népművelőkkel egy-  
másután írták alá a felfelé ívelő  
útra léptek jó páran: Serdült  
József, Háló Imre, Palá Irén,  
Kovács Dániel, Kóti Mihály, Szűcs  
Sándor, Itt is sorakerült, hogy  
is, mint is kezdjék.

Először is nevet kell adni a  
csoportnak — mondták, —  
mint a gyerekeknek. Hát mi le-  
gyen a neve? Kossuth, Előre,  
Petőfi nevű termelőszövetkeze-  
tek már vannak a községben.  
Hát legyen a neve Dózsa, visel-  
je a nagy parasztszorgalmár-  
nak, Dózsa Györgynek a ne-  
vét. Amikor ebben megállapo-  
dtak, hátra volt még a föld kér-  
dése is, mert bizony az a föld,  
ami az új szövetkezet atakítói-  
nak van, kevés a nagyüzemi  
gazdálkodáshoz. Ezen sem volt

nagy vita, a Kossuth termelő-  
szövetkezet, amely a legrege-  
ben alakult a községben, fel-  
ajánlotta, hogy ad át a terüle-  
téből, mert nekik úgy is sok  
van. Így aztán megalakult az új  
csoport s napról-napra többen  
érdeklődnek a szövetkezeli gaz-  
dálkodás iránt Tetélenen.

Az ellenség hangjára, rémhír-  
terjesztésére tehát jó válasz  
volt ez; megkapták a választ a  
dolgozó parasztságtól, de kap-  
nak és kaptak már máshonnan  
is választ. Baresa Andor 4 hol-  
dástól, Varró Gyulától, Baresa  
Mihálytól, akik az Új Élet  
termelőcsoport tagjai lettek,  
most írtak alá a belépési nyilat-  
kozatot. Gál Józsefné jó pár  
hétet ez előtt meg az-iránt érdek-  
lődött, mikor lehet lépni a  
szövetkezetből, mert ő nem ma-  
rad tovább tag. Az elmúlt érde-  
klődött, mikor lehetne memi ba-  
romfinevelő tanfolyamra. Mikor  
aztán megkérdezték: Hát minek  
akarsz baromfinevelő tanfo-  
lyamra menni, tán szakszerűen  
akarsz majd nevelni azt a pár  
tyúkotat, ha kilépsz?

— Akar a fene kilépni, szak-  
szerűen kell itt nevelni a ba-  
romfit, nem? — Ilyen választ  
adtak az ellenség hangjára a  
telítleni egyénileg dolgozó pa-  
rasztok, akik közül sokan ismét  
a felfelé ívelő útra léptek.

Rácz Béla.

az elmúlt héten hétfőn terményt  
szállított, kedden és szerdán ér-  
tekezleten volt a járási székhe-  
lyen és így a községben három  
napon át szünetelt a termény-  
felvásárlás.

### Huszonnegyzet termelőszövetkezet befejezte az ősizibúza vetését

A megye termelőszövetkezetei  
közül 28 már befejezte az őszi-  
búza vetését. Az elsők között vé-  
gezte munkáját a berettyószent-  
mártoni Kossuth termelőszövet-  
kezeti csoport. A korai vetés  
eredményeként bőséges termés  
is fognak majd betakarítani.

A megye több helyén, így az  
ebesi, balmazújvárosi határban,  
de még a szováti határban is  
úgy látszik csefejtették, hogy a  
korai vetés a bő termés alapja.  
Igen alaposan meg kell gyorsí-  
tani a munkát, hogy még ebben  
a hónapban földbe kerüljön a  
búza.

### Lapzártakor érkezett

Báránd község a begyűjtésben  
jó példát mutat. Burgonyából,  
tengeriből és napraforgóból ked-  
den déle teljesítette begyűjté-  
si tervét.

Az Őzi munka végzésében  
már nem dicsekedhet Báránd  
ilyen jó eredménnyel: 67 száza-  
lékos eddig a teljesítése.

# Éleződnek az ellentétek az imperialisták között

## Nyugat-német és angol monopóliumok konkurrenciá-harca Közél-Keleten

Beirut (TASZSZ). Az amerikai pénzmágnások segítségével újjászülítő nyugat-német monopóliumok fokozzák a konkurrenciá-harcot a kapitális piacon. Az utóbbi időben a nyugat-német tőkések észrevehetően kibővítették befolyási övezetüket a közkeleti országokban, ahol Anglia konkurrenciá-ként lépnek fel. Amint az „El-Dzsarida” című libanoni lap írja, „az angol és a nyugat-német vállalkozók között Keleten elkeseredett harc folyik kereskedelmi üzletek kitérésért”. A lap rámutat, hogy még olyan országban is, mint Irak, ahol az angol befolyás különösen erős, egy nyugat-németországi cég megkaparintotta Angliától a Tigris folyó nagy gátja építésére szóló szerződéseket.

„A munkák elvégzésére való árajánlatok megtevételekor — jegyzi meg a lap — minden angol társaságra négy nyugat-németországi jutott”.

A nyugat-németországi Krupp-konzern Jemenben koncessziót kapott a föld kincseinek felkutatására. Krupp konzernje Fő-rórorszában egy nagy hid építkezési tervét nyújtotta be és így tovább.

A nyugat-német és angol monopóliumok között az egyiptomi piacon gazdasági háború folyik. Az „Al-Akhar” című egyiptomi lap rámutat, hogy jelenleg Németország az első helyre kerül az Egyiptommal folytatott kereskedelemben, Anglia pedig a harmadik helyet foglalja el.

kon nem kapnak védelmet saját kormányuktól sem. „Belgiumban mindinkább növekszik a keserűség nemcsak Hollandiával szemben, amelyet ragadozó ösztönökkel vádolnak, hanem saját kormányukkal szemben is, amelyet renyhének és ügyetlennek tartanak” — állapítja meg a „Manchester Guardian”, majd idézi a belgák véleményét, akik hangsúlyozzák: „Nem akarjuk, hogy a hollandok rászédjenek bennünkre. Belga vélemény szerint Belgium gazdasági zavarainak 30 százaléka a hollandoknak köszönhető”.

A továbbiakban a cikk arról a belga panaszról ír, amely szerint Belgium azért van hátrányos helyzetben, mert Hollandia olcsóbban dobja piacra árucikkeit, így a holland cikkek komoly versenytársat jelentenek a belga áruciknek magán a belga piacon is. A „Manchester Guardian” megállapítja, hogy a belgák szerint „egyetlen gyökeres megoldás létezik, mégpedig a holland behozatal teljes megszüntetése”.

## Ellentétek Belgium és Hollandia között a Benelux gazdasági unióban

London (MTI) A „Manchester Guardian” az ellentétekkel foglalkozik, amelyek egyre élesedő mértékben nyilvánulnak meg a Benelux gazdasági unió belüli

Belgium és Hollandia között. A lap beszámol arról, hogy a belga üzleti körök hátrányos helyzetben vannak a holland üzletemberekkel szemben és üzlet si-

## Varsó újjáépítése

Varsó Lengyelország egyik legnagyobb ipari és kulturális központja. A népi hatalom éveiben a városban újjáépítették Európa egyik legnagyobb va-gongyárát, a villamosberendezések gyárát, valamint sok nyomdát, konfekció-üzemet, élelmi-szeripari vállalatot, stb.

lawban csak két főiskola volt. Jelenleg új épületeiben tíz nagy-szerűen felszerelt főiskola működik, amelyekben ötszörannyi hallgató tanul, mint a háború előtt. A városban felépült az ország egyik legjobb áruháza, gazdag könyvtárát és sok más kulturintézményt létesítettek.

Nagy figyelmet fordítanak a lakóházak és kulturintézmények építésére. A háború előtt Wroc-

ławban csak két főiskola volt. Jelenleg új épületeiben tíz nagy-szerűen felszerelt főiskola működik, amelyekben ötszörannyi hallgató tanul, mint a háború előtt. A városban felépült az ország egyik legjobb áruháza, gazdag könyvtárát és sok más kulturintézményt létesítettek.

## Egy hét alatt 119 bennszülöttet gyilkoltak meg az angol Kenyában

(MTI) A „Reuter” Nairobi-ból származó jelentéséből kitűnik, hogy az angol gyarmatosok a múlt hétben 119 bennszülöttet gyilkoltak le Kenyában. Ezenkívül negyven bennszülöttet börtönöztek be.

# A MEGTALÁLT NYUGALOM ÉS BIZTONSÁG

### Szász Gáborné levele nyomán

Balmazújvároson, a Daru VII. utca végéhez közel, ott, ahol a fába alatt a vasútvonal húzódik, alacsony, fehérre meszelt kőházban lakik Prém András bácsi, az öszhajú öregember a lányával. Már 65 évet tapogolt le és ezalatt a hosszú idő alatt sok keserves napot átélt. Sok rosszat próbált és a jóból csak kevés jutott neki. Balmazújvároson is csak úgy volt az, mint másutt. A szegény ember lába alól ott is kihúzták a talajt a gróf Semsey-ek, a báró Fiáth-ok és a 80—100 holdasok.

**Már gyermekkorában** sokat szenvedett Prém András. Nem érezte az anyai szeretet melegségét, ő nem mondhatta senkinek azt a szót: édesanyám. A rokonok nevelték, akik ugyan jók voltak hozzá, de mégsem az édes szülői. A rokonok 16 éves korában elindították „lete pályáján”. Megkezdte a szegény nemessten emberek életét: eszed lett. Gazduraméknak dolgozott éhbérért, puolta a 8—9 lóval, virrasztott éjjelig és hajnalban kelt, hogy „kötelességnek” eleget tegyen. Robotolt éjt napalatt téve, hogy ereje megfeszítésével még nagyobbra nővelje gazduramék vagyondát. Ne-ki mégsem tett szép ruhára, csak amolyan olcsó fajtára, ami bizony a téli hideg szelet csak úgy szűrte. Aztán elszegődött béresnek, gondolta, hátha az jobb lesz, de bizony nem volt az sem jobb. Ott is csak eszed volt, ott is hányták, vetették. Így ment ez 6 évig s csak akkor szabadult meg a családorszój egy időre, mikor kapona lett.

Akkor sem került szerencsésebb helyzetbe. A szegénynek a katonaságnál is a gúnyból s az ütlegelemből kijutott. Mikor le-szerelt, kiszolgált a „császár” elhatározta, hogy megnősül. Kezden hátha tudnak könnyíteni az élet terhén. Szorgalmasan dolgozott a feleségével, sokféle munkát megpróbált. Volt hóna-

pos eszed „gróf” Semsey-nél, volt napzámos, de volt arató is öt évig. Vágta a gyönyörű kadászokat heteken át, hogy néhány indza neki is jusson belőle. S ha „jól sikerült”, akkor keresetek keften annyit a feleségével, hogy az évi kenyér meg lett, de eladni soha sem tudtak belőle. Aratás után aztán elszegődött a cséplőgéphez, télen pedig jót vágott. Így ment ez évről-évre, közben jöttek a gyerekek. Prém András úgy gondolta, mégis csak érdemes élni, dolgozni, a családért, a gyerekekért. Nagyon szerette gyerekeit. Mindent megért volna értük, csakhogy boldog legyen velük, a családdal.

**A boldogság elkerülte** házuk táját. A 6 gyermekből ket-tő maradt életben. Juliska, az elsőszülött csak 10 évig élt, tízévesében halt meg. A másik három gyermek még a 10 évet sem érte el, meghaltak. A szülők szíve sajgott a fájdalomtól. Az ember soha sem sejtí, mikor kerülnek elébe újabb akadályok. Prém András sem sejtette, hogy az „átkozott sors” újabb gyötrelmeket tartogat számára. Fájdalma még alig csillapodott, szíve még nagyon is sajg, hiszen születések és temetések váltották egymást családjában és a sors már újabb próbára tette. A szegénység, a sok munka és a sok nélkülözés feleségét betegg-tette, hádba volt az orvos, nem tudta meggyógyítani, mert nem volt pénz. 1935-ben meghalt a felesége is.

A családapa, a férj, ott maradt két gyermekével, a 19 éves Zsuzsikával és a 16 éves Ferivel. Prém András ekkor azt hitte, hogy ennyi bánatot talán el sem lehet viselni. Bánata határtalan volt. Riadtan gondolt arra, mi lesz árván maradt gyermekeivel, hogy nevelj fel őket. Egyet azonban már akkor elhatáro-zott; bármi történjen is, gyer-

meiket nevelését nem bízza senkire se. Elevenen élt meg lelké-ben az ő gyermekkorra.

Nem nősült újra. Ő, az édes-apa, a férfi maga helyettesítette az édesanyját. Nappal dolgozott, kapdát, aratót, jót vágott, éjszaka meg kenyeret sütött, mosott, száraztesszát gyárt.

Így ment ez 1945-ig. Ekkor jött el az az idő, hogy a Prém Andráskor végre megszabadul-tak a családkezdéstől.

Máj 1948-ban, amikor meg-alakultak a géppálmások, Balmazújvároson megalakult a kis-bérlő szövetkezet. Prém András elhatározta, hogy belép a szövetkezetbe. Be is lépett. Ott bé-relt 3 hold földet, az államadott vetőmagot. Etszántottak, elvetet-tek.

Karácsonyra a szövetkezet át-akult III. típusú termelőszövetke-zetté. Sokat gondolkodtak, beszélgettek a tagok, mi tegye-nek. Belépjének-e a III-as típusúba, vagy maradjanak inkább kívül? Nem jó az a közősködés. Az ember azt sem tudja, mi az övé.

**Prém András is tételődött.** gondolkodott, mivőlvő ie-gyen. Már azt hitte, hogy könnyebb lesz és most itt van mi-hát már a földdel sem lehet nyugodt az ember. Minek is ta-láltak ki, hogy III-as típusúok legyünk? Napokig ezen gondol-kozott, este ezzel aludt el, éj-szaka is, ha felébredt, mindig motoszkált valami a fejében. Ha belépek, ki tudja több kenye-rem lesz-e? Ha kívül maradok... mégis csak jobb lenne tán kívül maradni.

Végre többnapos gondolkodás után úgy döntött, hogy belép abba a III-as típusúba, majd meglátja, mire dől. Egy évet va-lahogy csak kibír, aztán majd fordul valamire.

Nehéz volt az első estendő. A föld 40 darabban volt, de azért csak dolgoztak, akik ott marad-

**Vasárnap tartotta** a DISZ debreceni városi választmánya kibővített ülését. A városi DISZ bizottság beszámolója, amelyet Szathmáry Tibor elvtárs, a városi DISZ-bizottság titkára mondott el, melyreha-tóan elemezte a bizottság munkájában mutatkozott eredményeket és hibákat, valamint azok következményeit.

A beszámoló megállapította, hogy a városi DISZ bizottság a hibák egész sorát követte el; el-hanyagolta a DISZ-szervezetek-vel — különösen a termelőszövetkezeti, középiskolai és egye-temi DISZ-szervezetekkel való foglalkozást; nem adott kellő el-vi és gyakorlati segítséget az alapszervezetek vezetőinek; nem fordított kellő gondot a fiatalok szocialista nevelésére; csak a termelés kérdéseivel foglalko-zott, de megfeledkezett arról, hogy a termelőmunkát végző fiatalok élő, eleven emberek; nem harcolt a fiatalok érdekei-ért, jogos panaszait mielőbbi orvoslásáért, kulturális és sport-igényeik kielégítésének biztosí-tásáért. Mindezeknek a hibák-nak forrása az volt, hogy a vá-rosi DISZ-bizottságban egyálta-lán nem érvényesült a kollektív vezetés elve. Választmányi ülést nem tartottak. A választmányi tagok egy részét aktívaként dol-goztatták. De maguk a választ-mányi tagok sem éltek jogaikkal — egyetlen esetben sem el-lenőrizte valamelyikük a bi-zottság munkáját. A vezetést az irányítást egyedül Szathmáry

elvtárs igyekezett elvégezni. Ön-kényesen, a bizottság többi tag-jainak megkérdése nélkül in-tézkedett, minden kérdésber-övé volt a döntő szó; vélemé-nyét — akár helyes volt, akár sem — szinte minden vita nél-kül fogadták el a városi DISZ-bizottság gyengén előkészített ülésein. A hibákat még tetézte az is, hogy az ülésekben nem ve-zettek jegyzőkönyvet és így nem tudták ellenőrizni a határozat-ok végrehajtását. A kollektív vezetés hiánya, a helytelen mun-katélus a fiatalok tömegeitől való elszakadashoz vezetett és káros hatásait szinte valamennyi debreceni DISZ-szervezet munkájában érezni lehet. A fiatalok döntő többsége még ma sem érzi magáénak a DISZ-t. Sok DISZ-szervezetnek nincs meg a kellő tekintélye.

**Komoly hiányossága** volt a beszámolóban, hogy egyálta-lán nem foglalkozott a városi pártbizottság és DISZ-bizottság közötti kapcsolattal.

A választmányi ülés részve-vői hozzászólásaikban bírálta-tukkal és javaslataikkal segítet-tek a fennálló hibák kijavításá-nak módját megtalálni. Szűes Imre elvtárs, a városi DISZ-bi-zottság parasztijsági felelőse, őszinte önbírálatot gyakorolt, amiért elhanyagolta a mezőgaz-daságban dolgozó fiatalokkal való foglalkozást. Biró Lajos elvtárs (Orvosi Műszergyár) el-mondotta, hogy a városi DISZ-bizottság azért nem vette ha-marabb észre DISZ-szervezeitük súlyos hibáit, mert egyáltalán nem beszélgettek a DISZ-tagok-kal. Csak a vezetők véleménye érdekelte a városi DISZ-bizot-tiságot — s ma már odáig fajul-tak a hibák, hogy feloszlófél-ben van az ifi szervezet.

Szabó Lajos elvtárs (Gördőd-ésapágygyár) a DISZ-szervezet-tek tekintélyéről beszélt: „Te-tekkel kell tekintélyt szerezni. Ha elintézzük a fiatalok kéré-seit, jogos panaszait, gondosko-dunk róluk kulturális és sport téren — bizni fognak bennünk, meg lesz a tekintély. A vezetők előtt is lesz tekintélye a DISZ-nek, ha a fontos feladatok vég-rehajtásában hathatós segítsé-gét nyújtunk. Nálunk elhanya-golt állapotban voltak a szociá-lis igényeket szolgáló berende-zések — létrehoztuk az ifjúsá-gi szerkezeti lakatos üzemrészi. Nagy segítség ez az üzemnek. Becsülük érte a DISZ-t.”

Szabó Tibor elvtárs (Villamos Vasút) azt javasolta, hogy bi-zottságon egy állandó kulturhe-lyiséget a városi DISZ-bizot-tiság a debreceni fiataloknak. Bucsi Éva (Csokonai gimná-zium) a középiskolai DISZ-tit-károk tapasztalatesere értekez-letének összehívását kérte.

**Az ülésen felszólalt** Fűrj Gábor elvtárs, a városi pártbizottság szervező titkára és Gurbán György elvtárs, a megyei DISZ-bizottság titkára is. Fűrj elvtárs kifogásolta, hogy az értekezleten nem foglalko-ztak a területi DISZ-szervezetek problémáival, mivel ezekben a leggyengébb a DISZ-munka és ezeknek a szervezeteknek sok tagja lehetne. Fűrj elvtárs a párt és a DISZ kapcsolatát ele-mezte és megjegyezte, hogy a vá-rosi pártbizottság a jövőben rendszeresen feladatokkal bízza meg a DISZ-t. Gurbán elvtárs a hibák mielőbbi kijavítására hí-va fel az ülés résztvevőinek figyelmét.

A választmányi ülés döntő változás kijelölőpontja kell, hogy legyen mind a városi DISZ-bizottság, mind az összes debreceni DISZ-szervezet mun-kájában, városunk fiatalosá-gának mind szervezeti, mind kul-turális és sport életében.

## ★ DISZ-ÉLET ★

### A debreceni városi DISZ-választmány ülése

Hétfo- szaksze- esának- nos elv- Miniszte- tóságán- tartott- romból- Az elő- foglal- cseleml- a szovj- kájáról- hogy a- rü gép- — A- jin-ren- biat, — gyedek- tók a- lett. Ne- a mellé- zák ebl- A ny- kenőme- állatok- pihente- Itt alaj- az orv- vizsgál- si térbe- emeleté- gas elő- terembe- ahol n- rak ló- tejő al- táshoz-

A vá- centi s- a mar- lándzsá- póajtót- boxokb- rülő a- mos le- kábító- nvaso- bitó s- rogyik- csapó- ja át. — függesz- súlyátó- szen a- Miut- ket, ha- után i- peni a- munka- a húsa- fejet y- lyamat- számot- száksá- ha bár- lótnak- menny- vágják- és kör- részét- pekedé- Gépe- hasi n- aztán- tógép- az álla- tromos- szegve- síhez- hosszú- terik- mástél- nen m- lvozás- ségére- dáj n- szakba- 3600— lme. — eredm-

A m- is gép- orttisz- mosdó- mekek- ben h- tok se- trifugá- mulva-

# EGY SZOVJET HÜSKOMBINÁT MUNKÁJA

Előadás az SZMT-ben

Hétfőn délután 5 órakor a szakszervezetek megyei tanácsának székében Köves János elvtárs, az Eleimiszteripari Minisztérium Húsipari Igazgatóságának főmérnöke előadást tartott a Szovjetunióban tett három hónapos tanulmányjáról. Az előadásban többek között foglalkozott a szovjet hús- és eleimiszteripar helyzetével, majd a szovjet hűskombinátorok munkájáról beszélt. Elmondotta, hogy a szovjet húsipar korszerű gépi felszereléssel dolgozik.

— A moszkvai „Mikoján”, Lenin-renddel kitüntetett hűskombinátor, vaóságos város. Üzletvezetők klubház is megtalálható a hatalmas kombinát mellett. Nemcsak a húsárut, hanem a melléktermékeket is feldolgozzák ebben az üzemben.

A nyersanyag beszerzése zökkenőmentes. A vágásra kerülő állatok az átvevő telepekről a állatható karámokba kerülnek. Itt átlagosan megvizsgálják őket az orvosok. A minőség és súlyvizsgálat után kerülnek a vágási térbe. Ez a kombinát legfejlettebb emeletén van. Közvetlenül a vágás előtt fűrésztést kapnak: zart terembe kerülnek az állatok, ahol minden oldalról vízszögben levelek elő. Ezzel megfelelő állapotot teremtenek a hasításához is.

## Elektromos lándzsák

A vágási térbe egy 1 méter 20 centi széles betonhidon jutnak a marhák. A terelés elektromos lándzsákkal történik. Innen csapólon keresztül a kábitó boxokba hajtják a levágásra kerülő állatokat. Szintén elektromos lándzsákkal adják meg a kábitó szarvát, amely a koponyavason felületéig hatol. A kábitó szarvát hatására az állat a szarvát maga elé fordítja, így a szarvát a kábitó szarvát, amely a koponyavason felületéig hatol. A kábitó szarvát hatására az állat a szarvát maga elé fordítja, így a szarvát a kábitó szarvát, amely a koponyavason felületéig hatol.

Miután levágták a fő részeket, megtörténik a kivérzés. Ezután kezdődik a tulajdonképpeni feldolgozás. Szakaszos munkafolyamatokban végzik a húsáru készítését. Először a fejét vágják. Ennek a munkafolyamatnál három azonossági számot kap a marha. Ez azért szükséges, hogy az állatorvosok, ha bármely testrészről hibát találnak, sejtethessék a marhát valamennyi részét. Másfél perc alatt vágják ki a nyelvet és hasítják le körülményes a koponya felső részét. Tehát nincsen litélés, cipekedés, mint nálunk.

Gépesített a bőrféjtés is. A hús részt nyitják meg először, aztán a moszkvai típusú bőrféjtő gép szinte kibújtatja a bőrből az állatot. A bőrféjtés után elektromos fűrésszel felhasítják a szövetet, és egy hatalmas, tepsihez hasonló, negyven méter hosszú feldolgozó asztalra fektetik. A hasfelhasítás, belezés másfél perc alatt történik. Innen megy a minősítésre, osztályozásra. A munka termelékenységére jellemző adat, hogy például nyolcvan ember egy műszakban 1500—1600 marhát vagy 3600—3700 sertést dolgoz fel. Ilyen, ez a nagyfokú gépesítés eredménye.

## A gépek végzik a munka nehezét

A melléktermék feldolgozását is gépesítették. A marhapata és orrszirtó helyiségben hatalmas moszóba kerülnek a melléktermékek. Egy percig 65 fokos vízben hagyják, aztán terelőlapok segítségével forróvízes centrifugába dobják át. Öt perc múlva tisztán, szőr és pilék nél-

kül jön ki a helyiségből. Emberek nem nyúl hozzá közben! Ezután függőpályán lévő koscsikkal szállítják tovább. A marhatelepszintben először felvágják az állkapocsokat, aztán az átvágott izmot egy géppel szelkítik, így különválnak a két állkapocs. Itt tízenyolc ember egy nap alatt 1100—1200 fej csontoz.

A fagyú feldolgozóról: A bélrészt eltávolítás után csőpályán, majd csúszdán továbbítják négy-hat atmoszféra nyomással két-három emeletnyi magasra a laza halmazállapotú fagyút. Itt egy gyűjtőmedencébe eresztik, aztán a zsílepek megeresztése után 4 fok hőmérsékletű vízzel hűtik 12 óra hosszáig. Ezután megdarálják majd 800 literes olvasztóberendezésekbe töltik és gőzzel szedik ki belőle a zsiradékot. Innen 15 hektoliteres derítőbe töltik, majd a hűtőberendezésbe. A hűtőberendezés dobalkú. A belsőjében ammóniák van. Erre fut a fagyú. Háromnegyed fordulattal a megdermedt zsiradékot kással leválasztják.

## Kötelező a manikűr

A töltelékáru feldolgozása is gépesített. A húsokat hűtés alá viszik, aztán két-háromszáz kilogrammos szőgépekben keverik. Hét napig érnek itt a húsok. Innen lifttel és görgőpályákon szállítják a darálógepekbe és fűszerrel keverik. Ez is anélkül történik, hogy emberi kéz érintené. Innen felsőpályán futó csillékből a töltőgepekbe öntik a húst. Egy másik helyiségben füstölnek. A füstölést egyszerre több emeletnyi ma-

gasságig végzik. A főzés gőzzel történik, egy légmentesen zárható fűtkében. Így nagy energiamentiséget takarítanak meg.

A melléktermékekből ecetet, kefelet, csontgombokot, fésűket készítenek, a gyomorreszekből hormonokat, pepszint, gyógyszer-t.

Az üzemi tisztaságra külön szerv ügyel, amely közvetlenül a minisztérium hatásköre alá tartozik és önálló intézkedéseket hozhat. A dolgozók minden nap tiszta munkaruhát kapnak, hetenként kötelező a manikűr. A gyár bejárata után közvetlenül ott van a fürdő és az öltöző, úgy hogy mire a dolgozó megérkezik munkahelyére, már tiszta ruhában van.

★

A mi húsiparunk az élenjáró szovjet húsiparhoz viszonyítva, a mi vágóhidjaink a hatalmas hűskombinátorokhoz mérve igen kezdetlegesek. A mi húsiparunk sok munkaerőt dolgoztat. A szovjet húsiparban sok géppel, az emberi munkaerő nagymértékű megtakarításával érnek el kiváló eredményeket. Most, a szovjet hűskombinátorok felépítésének gazdag tapasztalatai segítségével hazánkban is terbevetik a hűskombinátorok építését. Miskolcon és Dorogon, Debrecenben a Barnevál telepét építették, a napokban kezdte meg munkáját az átalakított vágóhid nagyzem és a Hűtőház 15 fokos mélyhűtő alagútja. Köves elvtárs előadása bizonyára meg fogja erősíteni a húsipari dolgozóknak, hogy az adott beruházási keretek felhasználásával még jobbá tegyék a feldolgozást.

Sütő Gyula.

## Elérkezett

### a gyapot betakarításának ideje

Hajdú-Bihar megyében ebben az évben több mint 3500 kat. holdon termeltek gyapotot s a most kedvezőre fordult időjárás siettetli a gyapot beérését. Megyénkben a biharkeresztesi, püspökladányi és debreceni járásban megindult a gyapot szórványos beérése, kovadása és a komádi Új Barázda, a biharnagybajomi Petőfi és a Kosuth, valamint a hajdúszoboszlói Fejlődés nevű termelősövetkezeteknél már teljes kovadás van.

A természetvédelem szerint, ott, ahol a növényápolási munkákat a gyapottermesztéshez szükséges agrotechnikai eljárásoknak megfelelően végzik, közepes, sőt ennél is jobb termés várható s dolgozó parasztjaink kitartó munkájának meg lesz a jó eredménye.

De az angyai előnyökben mutatkozó jó eredmény eléréséhez multhatatlanul szükséges, hogy a beérett gyapotot a termelők minden idővesztés nélkül szedjék le. — Ahol tehát a gyapot kovad, a szedést azonnal meg kell indítani s e téren az elmaradást, ahol ilyesmi tapasztalható, azonnal meg kell szüntetni, mert a minisztertanács határozata értelmében november 10-étől a Gyapotmesterek III. Országos Kongresszusán tett vállalás alapján november 7-re be kell gyűjteni hazánk „fehér aranyát”, a gyapotot.

Most minden idővesztés ter-

més kiesést jelent, mert az első szedési gyapotból kerül ki a válogatott és első osztályú gyapot, amiért a termelő ezer, illetve ezerszáz forintot kap mázsánként.

A gyapotnak idejében való szedésében egyebek között példamutatóan kiváló a darvasi Új Elet tsz., amely a maga 15 kat. holdas gyapotterületén előjár a gyors és gondos szedésben és ezzel a maga hasznára és az ország javára végzi szorgos munkáját.

De türelmetlen állapot, ami például a komádi Új Barázda tsz.-nél történik, ahol a tagság a kovadt gyapot szedését csak vontatottan, vagy pedig egyáltalán nem végzi s ezzel a hanyag munkával nemcsak a szövetkezetet, hanem népgazdaságunkat is megkárosítja.

A helyi tanácsok hathatós támogatása kell ahhoz, hogy már most, a szedés megindulásakor felszámolják az ilyen eseteket. Nyújtson teljes támogatást a gyapot-szedés megszervezéséhez.

Mot a szedés megindulásakor jó munkaszervezéssel, munkacsapatok kialakításával kell biztosítani a folyamatos szedést s már most meg kell szerezni a kurák gyapot szárítását, mégpedig a házi szárítók mellett már most gondoskodni kell, hogy a téglagyárakban, téglagyári pajtáiban, gyógyóvényszárítóban a szárítás biztosítva legyen.

## Kétévi börtön termelősövetkezet ellenes tevékenységért

A debreceni megyei bíróság október 11-én hozott ítélettel Szabó János hajdúszoboszlói lakos ügyében, Termelősövetkezet elleni izgatásért 2 évi börtönre, 1000 forint vagyonelkobzásra és 5 évre közügyektől való eltiltásra ítélte.

Szabó János, — akinek felesége kulákszármazású — saját bevallása szerint azért lépett a Rákóczi termelősövetkezetbe, hogy tanyáját megtarthassa. Ahelyett azonban, hogy a közös munkából becsülettel kivette volna a részét, a termelősövetkezet felbomlásában tevékenykedett. Aláírást gyűjtött a feloszlásra.

Arra akarta rábeszélni a tagságot, hogy térjen vissza a megkezdett útról, a termelősövetkezet útról, a holdgombos útjáról. Emögött azonban az egyéni érdeke húzódt meg és ezt felismerte a tagság. Az ellenséges tevékenységet felszámolták. Szabó Jánost jogosan vonták felelősségre a bíróság, mert a termelősövetkezetbe tömörült becsületes dolgozó parasztokat meg akarta akadályozni abban, hogy zavartalanul haladjanak a nagyobb jövedelert jelentő egyetlen úton.

## Hollywood hatalmas összegeket szipo'oz ki Braziliából

A Braziliában garázdálkodó amerikai filmonopóliumok hatalmas profitot szipo'oznak ki az országból és meggátolják a brazilai filmipar fejlődését. Ortis Monteiro, a sáo-paolói filmművészeti dolgozók szövetségének elnökhelyettese az „Emanicipação” című brazil lapban rámutat, hogy az amerikai filmársadékok profitja 1950-től 1952-ig 140 millió cruzeiróról kétfélmilliárd cruzeiróra emelkedett.

## SZÍNHÁZ A Hamilton család

1942. Perzselő nyár. A második világháború sorsdöntő napjai. A japánok elfoglalták Singaoport. — Általános mozgósítás Ausztráliában. A birtokos Hamilton család egyik tagja John, eltűnik a fronton, tífán fogságban van, testvére Péter, épp most indul a harcra. Az anyja, Hamiltonné két láért retteg. A harmadik, a bema Richard a juhokkal bajlódik. Nincs munkaerő, bizonytalan az élet, örjítő a forrászát. Csak egy gondolat vigasztal mindenkit: haza jön Lola, John felesége, akit a fronton vett el. Még nem is ismerik! S Lola Hamilton — egy kínai nő! — megérkezik. A büszke pionír családba — akiknek ősei száz évvel ezelőtt az őslakóktól rabolták el a földet, gyilkolva, pusztítva — egy színes, egy sárga keveredett, aki ráadásul még könyveket ír, „gyanus” eszméket hangoztat!

Ebből az izgalmas drámai helyzetből fakad Mona Brand színművének további érdekfeszítő eseménye. A darabot nagy sikerrel játssza a Csokonai Színház. — Mona Brand ausztráliai származású, haladó angol írónő. Mint a Béke Világtanácsának tagja nemrégiben hosszabb időt töltött Magyarországon. Több darabját mutatta be a londoni Munkásszínház. Ezt a drámát azonban a nyugati országokban mindentől befiltották. Ausztráliában is csak egy vándor társulat játszhatta el néhányszor. Magyar színpadon került először mellő formában a közönség elé. A Csokonai Színház jó szolgálatot tett ezzel a darabválasztással a haladó nyugati kultúra ügyének. A Hamilton család nem hibátlan, de jelentős mű. Erdeme, hogy

szenvedélyes haraggal ítéli el a faji gyűlölködést, a faji gőgöt. Sikra száll a benuszultóitek igaza mellett. Hitelesen ábrázolja azt, hogy a szovinizmus embertelen világnézete az egyéni életben is embertelen eszelekedetek forrása.

Ugyan akkor eleven erővel bizonyítja azt az igazságot is, hogy az egyszerű emberek — a Lola Hamiltonok, a Jill — Ramsay féle munkálányok — olyan erősek, hogy az uralkodó osztályok egyes becsületes szándékú, saját életmódjukról megcsömörült tagjait is új, tisztább élet felé képesek vezetni. Ezzel meggyőzően alakja tisztázatlan, szágiféltégyelő alakja tisztázatlan. A figurák nagyrésze élesen, színesen jellemzett. Kár, hogy Lola nem cselekvő hős. Így aztán inkább csak ottléte váltja ki a drámai küzdelmet, a család szétszakadását. A dráma felépítése érdekes, bár néha kissé hatáskereső. Komolyabb hiba még, hogy hosszú az expositio, s Hamiltonné és Lola közötti világnézeti összecsapás, gyengén sikerült jelenet.

Bogáti Péter fordítói és Szécsi Lajos dramaturgiai munkája, komoly hasznára vált a darabnak. Izsesebbé váltak a dialogok, periből, feszültebbé a cselekmény. A Csokonai Színház előadása méltó színdarabhoz. Vámos László, a darab rendezője kitűnően használta fel a rendelkezésre álló, aránylag igen rövid próbaidőt. Az egyeségek sűrűsű, érdekes atmoszférájú, feljellelő előadás első sorban az ő érdeme. A darab tenisz köztölt gyengeségein azonban nem tudott

hatatosan segíteni. Az említett Lola—Hamiltonné jelenet szintelen rendezése meg kiélezte a darabnak ezt a gyenge pontját.

Simor Erzsébet Hamiltonné alakítása nagy lépést jelentett előre művészi fejlődésében. Kivált azokon a helyeken volt alakítása megrázó, ahol ennek a szarnok asszonynak rettegését, összefórtsgét, hisztérikus, görcsös kifakadását kellett ábrázolnia. Ados maradt sokhelyütt azonban a figura kegyetlenségével, rideg határozottságával. Nem tud elég erős ellenfél lenni! S ez, sajnos, az alapkonfliktus rovására megy. Mellőznie kell a túlsókat használt, leszorított, rikácsoló hangokat is.

Orkényi Eva Helen-je maradéktalanul jó alakítás. Ez a bensőleg romlatlan, bájos ugra-buera kis-lány (akinek a nyugati életforma csak külső magatartására nyomta rá bélyegét) sokáig emlékeztet a vésődik a nőzönek.

Békés Rita az erkölcsileg, velejég zúllott Iris szerepét oldotta meg kitűnő karakterizáló készséggel. Buta ravaszága, ernyedtsége, gusztustalan érzékisége tenyérben átütatos volt. Mintha egy mai amerikai képes folyóirat lapjaiból emelkedett volna elénk. Fogarassy Mária a tisztalelkű, erős akaratú Jill Ramsay-t játszotta. Első jelenetét (mikor összetévesztik Lolával) sok kedves hu-morral jól oldta meg. Sajnos a továbbiakban alakítása nem elég meggyőző. Az átélést sokszor csak a széd, esengő beszéd pótolja. Andaházi Margit Lola alakját

megrendítően színtel átéléssel formálja. Nem próbálkozott misztikus magatartással, erőltetett „kinaiaskodó” mozgással életrekelteni Lola alakját. (Mint annyian ezt ilyen esetben megtették volna!) Nemesen egyszerű volt, mentes minden salangtól.

Szendé Bessy és S. Perényi Sári epizód szerepükben élesen megajzott, de minden kísértő túlzástól mentes alakokat formáltak. Tikos Sári Margaret szerepében nem tudott az együttesbe beleilleszkedni. Magatartása mesterkélt volt.

Bicskei Károly Richardja gondos művészi munka. Különösen a II. felvonás közepéről bontakoznak ki az alakítás orszlámkörmei. Hogy a család fojtogató ketrecéből igyekszik lélekből kitörni — kiváló. Az első felvonásban azonban a magatartása nem elég fásult, tépelődő. Így aztán Jill reá gyakorolt hatása és saját fejlődése is veszít jelentőségéből.

Solti Bertalan, Reynolds alakjának írói fogatékosságát nagyrészt eltűntette helyes szerepfogásával. Markáns, józangondolkozású, tárgyilagos embert formált a jószáglégyelőből.

Siki Emil színpadképe, melyben egy részben modern amerikai jellegű, részben patinás angol stílusú lakás keveréket láttunk — elősejti a mondanivalót. Ehhez hozzájárul Zakar István jellegzetes, a figurák arcélét kidomborító maszkiája is.

★

A Csokonai Színház a Hamilton család előadásával megérdemelten arat egyre forróbb sikert.

TAAR FERENC.

